

PRESUDA SUDA

28. veljače 1991.(*)

„Tumačenje članka 3. točke (f), članka 5., članaka od 30. do 36. i od 59. do 66. te članka 85. Ugovora o EEZ-u – Nacionalni propis kojim se zabranjuje raspoređivanje radnika na rad u maloprodajnim trgovinama nedjeljom nakon 12.00 sati”

U predmetu C-332/89,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Cour d'Appel de Mons (Žalbeni sud u Monsu, Belgija), u kaznenom postupku koji se vodi pred tim sudom protiv

Andréa Marchandisea,

Jean-Maria Chapuisa, i

Trafitex S.A.,

o tumačenju članka 3. točke (f), članka 5., članaka od 30. do 36. i od 59. do 66. te članka 85. Ugovora o EEZ-u,

SUD,

u sastavu: O. Due, predsjednik, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias, M. Díez de Velasco (predsjednik vijeća), R. Joliet, F. Grévisse i M. Zuleeg, suci,

nezavisni odvjetnik: W. Van Gerven,

tajnik: D. Louterman, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisana očitovanja koja su podnijeli:

- za Andréa Marchandisea, Jean-Maria Chapuisa i Trafitex S.A., Francis Bauduin, iz odvjetničke komore Bruxellesa, i Jean Wagener, iz odvjetničke komore Luksemburga,
- za Komisiju Europskih zajednica, René Barents, član njezine pravne službe, i Hervé Lehman, francuski državni službenik stavljen na raspolaganje toj službi, u svojstvu agenata,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

saslušavši usmena očitovanja A. Marchandisea, J.-M. Chapuisa i Trafitex S.A., koje zastupaju *Maîtres* Bauduin i Tailleur, iz odvjetničke komore Bruxellesa, i Komisije, na raspravi održanoj 26. rujna 1990.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 22. studenoga 1990.

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Odlukom od 5. listopada 1989., koju je Sud zaprimio 27. listopada 1989., Cour d'Appel de Mons (Žalbeni sud u Monsu) uputio je Sudu na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u zahtjev za prethodnu odluku o tumačenju članka 3. točke (f), članka 5., članaka od 30. do 36. i od 59. do 66. te članka 85. Ugovora o EEZ-u, radi utvrđivanja je li nacionalni propis kojim se zabranjuje raspoređivanje radnika na rad u maloprodajnim trgovinama nedjeljom nakon 12.00 sati, u skladu s tim člancima.
- 2 Na temelju odredaba članka 11. u vezi s člankom 14. stavkom 1. belgijskog Loi sur le Travail (zakon o radu) od 16. ožujka 1971., zabranjuje se rad radnika u maloprodajnim trgovinama nedjeljom nakon 12.00 sati. Člankom 53. tog zakona predviđa se da se zakonodavac koji prekrši tu zabranu kažnjava zatvorskom i novčanom kaznom.
- 3 Protiv Andréa Marchandisea, direktora trgovačkog društva TrafiteX S.A., i Jean-Maria Chapuisa, zaposlenika istog trgovačkog društva, vodi se postupak zbog toga što su, protivno Loi sur le Travail (zakon o radu) od 16. ožujka 1971., nekoliko puta između 14. rujna 1986. i 14. prosinca 1986. rasporedili na rad devet radnika u maloprodajnoj trgovini nedjeljom nakon 12.00 sati.
- 4 Tribunal Correctionnel de Charleroi (Sud za lakša kaznena djela u Charleroiu, Belgija) proglasio je 1. lipnja 1988. optuženike krivima za djela koja im se stavljaju na teret i izrekao im novčanu kaznu, alternativno zatvorsku kaznu – s tim da je za Jean-Maria Chapuisa kazna suspendirana. U istoj presudi TrafiteX S.A. proglašen je građanskopravno odgovornim za plaćanje novčane kazne.
- 5 Sve su stranke podnijele žalbu protiv presude, te je četvrto vijeće Cour d'Appela de Mons (Žalbeni sud u Monsu), zasjedajući kao kazneni sud, donijelo odluku kojom se Sudu upućuje sljedeće prethodno pitanje:

„Jesu li članku 3. točki (f), članku 5., člancima od 30. do 36. i od 59. do 66. te članku 85. Rimskog ugovora od 25. ožujka 1957. protivni članci 1., 11., članak 14. stavak 1. te članci 53., 54., 57., 58. i 59. Zakona od 16. ožujka 1971., kako je izmijenjen, posebno, Zakonom od 20. srpnja 1978. i Kraljevskim dekretom br. 15 od 23. listopada 1978.“.
- 6 Radi potpunijeg prikaza pravnog okvira i činjenica u predmetu pred nacionalnim sudom, odvijanja postupka i pisanih očitovanja podnesenih Sudu upućuje se na izvještaj za raspravu. Ti elementi spisa navedeni su u daljnjem tekstu samo u mjeri u kojoj je to potrebno za obrazloženje Suda.

- 7 Valja zamijetiti, *in limine*, da iako Sud nije nadležan u prethodnom postupku odlučivati o sukladnosti nacionalne odredbe s Ugovorom, on je ipak nadležan pružiti nacionalnom sudu sve elemente tumačenja prava Zajednice koji će tom sudu omogućiti ocjenu te sukladnosti za potrebe donošenja presude u postupku koji se vodi pred njim.

Članak 30. Ugovora o EEZ-u

- 8 Cour d'Appel (Žalbeni sud) želi u bitnom utvrditi jesu li odredbe kojima se zabranjuje raspoređivanje radnika na rad nedjeljom u maloprodajnim trgovinama, mjera s istovrsnim učinkom kao količinska ograničenja u smislu članka 30. Ugovora.
- 9 Nacionalni propis kojim se zabranjuje raspoređivanje radnika na rad nedjeljom u maloprodajnim trgovinama nije namijenjen za nadzor trgovine. Ipak, on može imati ograničavajuće učinke na slobodno kretanje robe. Naime, iako nije vjerojatno da bi zatvaranje određenih vrsta trgovina nedjeljom dovelo do toga da se potrošači u potpunosti odreknu kupovine proizvoda koji su na raspolaganju drugim danima u tjednu, ipak je činjenica da takva zabrana može imati negativne posljedice na obim prodaje, a posljedično i na obim uvoza.
- 10 Nadalje valja utvrditi da propis takve vrste jednako utječe na prodaju i domaćih i uvezenih proizvoda. U načelu, prodaja proizvoda uvezenih iz drugih država članica, dakle, nije teža od prodaje domaćih proizvoda (vidjeti presudu Suda od 23. studenoga 1989., Torfaen Borough Council/B & Q, C-145/88, Zb., str. 3851.).
- 11 U presudi Torfaen Sud je u odnosu na sličan nacionalni propis kojim se zabranjuje otvaranje maloprodajnih trgovina nedjeljom, u bitnom odlučio da takva zabrana nije u skladu s načelom slobodnog kretanja robe koje je predviđeno Ugovorom, ako bilo kakva prepreka trgovini unutar Zajednice koja je zbog toga nastala prelazi ono što je nužno kako bi se osiguralo postizanje željenog cilja koji je opravdan s obzirom na pravo Zajednice.
- 12 U tim okolnostima treba prvo navesti da se propisom o kojem se radi želi postići cilj koji je opravdan s obzirom na pravo Zajednice. U svojoj je presudi od 23. studenoga 1989. u predmetu Torfaen Sud već pojasnio da nacionalna pravila kojima se uređuje radno vrijeme maloprodajnih trgovina odražavaju određena politička i gospodarska opredjeljenja u dijelu u kojem je njihova svrha osiguravanje da su sati rada i neradni sati raspoređeni tako da budu u skladu s nacionalnim ili regionalnim sociokulturnim osobinama, te da s obzirom na trenutno stanje prava Zajednice to ulazi u nadležnost država članica.
- 13 Nadalje, valja navesti da ograničavajući učinci na trgovinu koji bi mogli proizići iz takvog propisa nisu neproporcionalni cilju koji se želi postići.
- 14 Na postavljeno pitanje stoga treba odgovoriti da se zabrana iz članka 30. treba tumačiti na način da se ne primjenjuje na nacionalni propis kojim se zabranjuje raspoređivanje radnika na rad nedjeljom nakon 12.00 sati.

Članak 34. Ugovora o EEZ-u

- 15 Pitanjem koje je postavio nacionalni sud želi se također utvrditi predstavlja li predmetna mjera količinsko ograničenje izvoza u smislu članka 34. Ugovora.
- 16 U vezi s tim valja podsjetiti da je u svojoj presudi od 8. studenoga 1979., Groenveld/Produktschap voor Vee en Vlees (predmet 15/79, Zb., str. 3409.), Sud u bitnom odlučio da nacionalna mjera koja se objektivno primjenjuje na proizvodnju robe određene vrste bez razlikovanja ovisno o tome je li takva roba namijenjena za nacionalno tržište ili za izvoz, nije nespojiva s člankom 34. Ugovora.
- 17 Stoga na ovaj dio prethodnog pitanja treba odgovoriti da nacionalni propis kojim se zabranjuje raspoređivanje radnika na rad nedjeljom nakon 12.00 sati nije nespojiv s člankom 34. Ugovora, budući da nije namijenjen za nadzor trgovinskih tokova između država članica i budući da se u skladu s objektivnim mjerilima primjenjuje na sve trgovce u određenom sektoru, bez razlikovanja između robe koju potrošač namjerava koristiti tamo gdje je ona kupljena i robe koju želi izvesti.

Članci od 59. do 66. Ugovora o EEZ-u

- 18 Nacionalni sud također postavlja pitanje valjanosti predmetne mjere u kontekstu članaka Ugovora od 59. do 66. Tim se člancima nastoji uspostaviti sloboda pružanja usluga unutar Zajednice. Člankom 60. Ugovora predviđa se da se takvima smatraju usluge koje se uobičajeno obavljaju uz naknadu, uz izuzetak onih usluga koje su, *inter alia*, uređene odredbama o slobodnom kretanju robe.
- 19 Ovaj se predmet odnosi na propis o načinima obavljanja djelatnosti u području maloprodaje, a cilj toga propisa je socijalna zaštita radnika. S obzirom na ta obilježja, ovaj se propis mora ispitati s obzirom na članak 30. Ugovora, kako je to Sud naglasio u gore navedenoj presudi Torfaen. Stoga se ne mogu primijeniti odredbe o slobodi pružanja usluga.

Članak 3. točka (f) i članak 85. Ugovora o EEZ-u

- 20 Konačno, Cour d'Appel (Žalbeni sud) traži od Suda da sporne nacionalne odredbe ispita s obzirom na članak 3. točku (f), te članke 5. i 85. Ugovora.
- 21 Pitanje koje je nacionalni sud postavio u vezi s tim odredbama treba tumačiti tako da se njime u biti želi utvrditi je li nacionalni propis kojim se zabranjuje raspoređivanje radnika na rad u maloprodajnim trgovinama nedjeljom, u skladu s obvezama koje su državama članicama određene člankom 5. Ugovora o EEZ-u u vezi s člankom 3. točkom (f) i člankom 85.
- 22 U tom pogledu treba naglasiti da se članci 85. i 86. Ugovora, *per se*, odnose samo na postupke poduzetnika, a ne na nacionalne zakonodavne ili regulatorne mjere koje donose države članice. Međutim, u skladu s ustaljenom praksom Suda, članci 85. i 86. Ugovora, u vezi s člankom 5., ipak nameću državama članicama obvezu da ne poduzimaju ili održavaju na snazi mjere, uključujući one zakonodavne ili regulatorne prirode, koje bi mogle oduzeti koristan učinak pravilima o tržišnom natjecanju koja se primjenjuju na poduzetnike. Sud je smatrao da je to slučaj kada država članica bilo nameće ili potiče sklapanje sporazuma protivnih članku 85. ili osnažuje učinke takvih sporazuma, bilo vlastitim propisima oduzima državni karakter prenošenjem na

privatne subjekte ovlasti donošenja odluka o intervenciji od gospodarskog interesa (vidjeti presudu od 21. rujna 1988., Van Eycke/ASPA, predmet 267/86, Zb., str. 4769., t. 16.).

- 23 U ovom predmetu Sudu nije predočen nikakav dokaz koji bi podupirao zaključak da se predmetnim propisom žele osnažiti učinci postojećih sporazuma, odluka ili usklađenih djelovanja. Osim toga, niti jednim aspektom predmetnog propisa ne oduzima mu se njegov državni karakter.

Troškovi

- 24 Troškovi Komisije Europskih zajednica, koja je Sudu podnijela svoja očitovanja, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

kao odgovor na pitanje koje mu je Cour d'Appel de Mons (Žalbeni sud u Monsu, Belgija) uputio odlukom od 5. listopada 1989., odlučuje:

- 1. Zabrana iz članka 30. Ugovora o EEZ-u treba se tumačiti na način da se ne primjenjuje na nacionalni propis kojim se zabranjuje raspoređivanje radnika na rad nedjeljom nakon 12.00 sati.**
- 2. Zabrana iz članka 34. Ugovora o EEZ-u treba se tumačiti na način da se ne primjenjuje na takav propis.**
- 3. Ni članci od 59. do 66. ni povezane odredbe članka 3. točke (f) i članaka 5. i 85. Ugovora ne primjenjuju se na takav propis.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg u 28. veljače 1991.

[Potpisi]

* Jezik postupka: francuski